

Dik Temel Yazıyla Okuma-Yazma Öğrenen Öğrencilerin Okuma-Yazma Düzeylerinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*

Nuri Karasakaloğlu¹ & Berker Bulut¹

Özet: Millî Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından yapılan saha araştırmaları sonucu alınan karar gereği; 2005-2006 eğitim-öğretim döneminden beri bitişik eğik yazı ile yürütülen okuma-yazma öğretiminin yerini 2017-2018 eğitim-öğretim yılı itibari ile uygulamaya konulan “Dik Temel Harflerle Ses Esaslı Okuma Yazma Öğretimi” almıştır. Buna göre ilk okuma yazma eğitiminde el yazısı yerine dik temel harflerin kullanılmasının uygun olduğu görüşü benimsenmiştir. Öte yandan öğrencilerin ilkökul üçüncü sınıftan itibaren bitişik eğik el yazısı eğitimi almaya devam etmeleri kararlaştırılmıştır. Benzer olarak İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri’nde okuma-yazma öğretimine dik temel yazıyla başlanmakta, üçüncü sınıfta ise bitişik eğik yazıya geçilmektedir. Yeni uygulamanın amacı öğrencilerin bitişik eğik yazıda karşılaştıkları yazma güçlüklerini gidermek ve buna bağlı olarak da nitelikli bir okuma-yazma eğitimi vermektir. Bu çalışmada da “Dik Temel Harflerle Ses Esaslı Okuma Yazma Öğretimi” ile eğitim veren ilkökul birinci sınıf öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda bu yöntemle eğitim alan öğrencilerin okuma-yazma düzeylerinin değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu Aydın ili Efeler ilçesindeki ilkökullarda görev yapan ilkökul birinci sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Tarama yönteminin benimsendiği araştırmada veri toplama aracı olarak “Okuma-Yazma Değerlendirme Formu” kullanılmıştır. Okuma ve yazma boyutları olmak üzere iki bölümden oluşan formda, öğrencilerden beklenen davranışlara yönelik ifadeler yer verilmiştir. Öğretmenlerin görüşleri, “Evet”, “Kısmen”, “Hayır” olmak üzere 3’lü Likert şeklinde toplanmıştır. Sonuç olarak öğretmenler okuma yazma öğretiminde dik temel harflerin kullanılmasını daha kolay bulduklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin bu süreçte en çok karşılaştıkları problemin de ses gruplarının sıralaması olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dik temel yazı, okuma-yazma, sınıf öğretmeni

DOI: 10.29329/mjer.2018.172.8

Evaluation of Reading-Writing Levels of Students Learning to Read and Write Through Manuscript Handwriting According to Teacher's View

Abstract: As a result of the field investigations made by the Directorate General for Basic Education of the Ministry of National Education, since 2005-2006 academic year, the literacy teaching which is carried out by the adjacent cursive writing has been replaced by the "Sound-Based Literacy Teaching with Manuscript Handwriting" as of the academic year of 2017-2018. Accordingly, it has been adopted that it is appropriate to use vertical letters instead of handwriting in the literacy instruction. On the other hand, it has been decided that the

* Bu araştırma 11-14 Nisan 2018 tarihinde Gazi Üniversitesi’nde gerçekleştirilen 17. Uluslararası Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu’nda sunulan sözlü bildirinin genişletilmiş şeklidir.

¹ Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Aydın, Türkiye

İrtibat Yazarı: nkarasakaloglu@adu.edu.tr

students will continue to receive cursive handwriting training beginning from the third grade on. Similarly, In the United Kingdom and United States of America, students start manuscript handwriting in the first grade, and they switch to cursive handwriting in the third grade. The aim of the new strategy is to resolve students' difficulty with the adjacent cursive handwriting and deliver quality literacy training. This study aims to assess the reading-writing levels of students who are educated through "Sound-Based Literacy Teaching with Manuscript Handwriting" method, based on primary school teachers' views. The study group of the research is composed of primary school teachers in the Efeler district of Aydın province. The "Reading and Writing Assessment Form" was used as the data collection tool in the survey. In this two-part form including literacy dimensions, expressions about behaviors expected from students are given. Teachers' opinions were collected in the form of a 3-point Likert, with "Yes", "Partially", and "No". The findings show that teachers find it easier to use the manuscript handwriting in literacy teaching. It was also determined that the most common problem encountered by teachers in this process is the ordering of sound groups.

Keywords: Manuscript handwriting, reading-writing, primary education teacher

GİRİŞ

Toplumların gelişmişlik düzeyleri, o toplumu oluşturan bireylerin bilgi ve birikim düzeyleri ile yakından ilişkilidir. Bireylerin bilgi ve birikim düzeylerini ise, kendisini sözlü ve yazılı olarak etkin bir şekilde ifade edebilecek ve çevresiyle sağlıklı bir iletişim ortamı oluşturabilecek dil becerilerine sahip olmaları belirlemektedir.

Okuma ve yazma, ilköğretimin başlangıcıyla birlikte kazandırılan beceriler olduğu için bireyin dili etkin olarak kullanabilmesinin de temelini oluşturmaktadır. Buna göre, bireyin gelişen ve değişen dünyaya ayak uydurabilmesi okuma ve yazma becerilerini etkili kullanmasıyla mümkün görünmektedir.

Bireyin öğrenme, gelişme ve geleceğine yön vermek amacıyla küçük yaşlardan itibaren okuma yazma eğitimi verilmektedir (Güneş, 2013). İlk okuma yazma öğretimi; öğrencilerin düşünme, anlama, sorgulama, ilişki kurma ve değerlendirme gibi becerilerinin geliştirilmesinde büyük bir öneme sahiptir. (MEB, 2018). Geleceğin insanını yetiştirmede önemli bir yeri olan okuma yazma öğretiminin amacı; sadece okuma ve yazma gibi teknik becerileri kazandırmak değil, aynı zamanda öğrencilerin düşünme ve karar verme becerilerini geliştirmektir (Güneş 2014).

Okuma Akyol (2005, s.1) tarafından ön bilgilerin kullanıldığı, yazar ve okuyucu arasındaki etkili iletişime dayalı, uygun bir yöntem ve amaç doğrultusunda, düzenli bir ortamda gerçekleştirilen anlam kurma süreci olarak tanımlanmaktadır. Bu nedenle okuma becerilerinin kazanımı ve kullanımı son derece önemlidir. Özellikle yeni okula başlayan çocuklara okuma öğretilmesine önem verilmeli ve eğitim sistemi, öğrencilere hızlı ve doğru okuma, okuduğunu anlama gibi beceriler kazandırmalıdır

(Tanju, 2010). Çünkü iyi okuma bireyin kavramlar oluşturmasına, genellemeler yapabilmesine, sonuçlar çıkarmasına, fikirler arasında ilişkiler kurmasına katkı sağlar (Kanmaz, 2007, s.8). Ayrıca bireyin hem günlük hem de okul yaşamında başarılı olması, hızlı, doğru ve eleştirel bir okuduğunu anlama becerisi edilmesi ile gerçekleşebilir (Karabay, 2012). Bu yüzden okuma eğitimi; öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları dikkate alınarak, temel unsurlar uygulanarak ve hoşlandığı bir okul ortamı oluşturularak yapılmalıdır (Aytaş, 2005).

Eğitim sürecinde bireylere kazandırılmak istenen becerilerden biri de yazma becerisidir. Yazma eylemini, yazı sembollerini kullanmak; okuma eylemini ise yine aynı yazı sembolleriyle oluşturan anlamı çözmek olarak tanımlayabiliriz (Elkatmış, 2013). Yazma becerisi; zaman alan, düşünmeyi gerektiren, dilin kurallarına uyulması zorunluluğunu gözetilen planlı bir süreçtir. Bu beceri doğuştan gelen bir beceri değil, doğrudan doğruya eğitim ile elde edilen bir beceridir (Duran ve Akyol, 2010). Bundan dolayı çocuklara ilköğretimin ilk yıllarından itibaren yazı becerilerinin geliştirilmesini sağlayacak çalışmalar yapılmalıdır. (Yılmaz, 2012). Yapılan bu çalışmalar sayesinde “yazma becerisinin gelişmesi ile birlikte bireyin bilgiyi transfer etme, kendi düşünceleri ile bilgiler arasında bağlantı kurma ve metnin yapısında tutarlılık sağlama imkânları artmaktadır” (Ungan, 2007).

Yazma mekanik değil, zihinsel bir süreçtir (Güney, 2016). Bu sebeple “düşünme becerisi ile yaratıcı yazma arasında doğrudan bir ilişki vardır. Yazmak için zihinde birtakım düşüncelerin şekillenmesi gerekir (Göçer, 2010). Yaratıcı yazı yazabilmek ise “başta iyi bir yazma eğitimi almaya ve bunu uygulamada başarabilmeye bağlıdır (Arıcı, 2008).

Okuma ve yazı yazma çalışmaları birlikte bir ahenk içinde yürütüldüğü için dil çalışmalarına başlarken öncelikle çocukların fizyolojik gelişimleri göz önünde bulundurularak onları yormayacak yazı çalışmaları seçilmelidir (Ekin, 2018).

Okuma yazma öğretiminde kullanılan yöntem çok büyük bir öneme sahiptir. Çünkü araştırmalar, farklı yöntemlerin çocukların becerileri üzerinde farklı etkileri olduğunu göstermiştir (Turan ve Akpınar, 2008). Bu araştırmalar göz önünde bulundurulmalı ve ilköğretim birinci sınıf için hazırlanan programlar, öğrencilerin gelişim düzeylerine ve hazırbulunuşluk düzeylerine uygun olarak geliştirilmiş olmalıdır (Akman ve Aşkın, 2012). Bu doğrultuda Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan saha araştırmaları sonucu alınan karar gereği; 2005-2006 eğitim-öğretim döneminden beri bitişik eğik yazı ile yürütülen okuma-yazma öğretiminin yerinin 2017-2018 eğitim-öğretim yılı itibari ile uygulamaya konulan “Dik Temel Harflerle Ses Esaslı Okuma Yazma öğretimi” almıştır.

Yapılan çalışmalarda ilk okuma yazma sürecinde dik temel ya da bitişik eğik yazıdan hangisinin daha etkili ve verimli olduğu (Güneş, 2017); ilk okuma yazma yöntemleri, ilk okuma yazma öğretiminde karşılaşılan güçlükler ve ilk okuma yazma öğretimi ile ilgili olarak öğretmenlerin görüşleri (Tutal, 2013) araştırılmaktadır.

Durukan ve Alver (2008) yaptığı çalışmada bitişik eğik yazının öğrencilerin beden ve kas gelişimlerine uyumlu olduğunu ve bitişik eğik yazıdaki hız ve süreklilik düşünce sürekliliğini de getirdiğini ifade ederken; Güneş (2006) ise dik temel harflerin ardından bitişik eğik yazı ile yazmaya başlayan öğrencilerin zorlandığını bundan dolayı ilk okuma yazma öğretimine bitişik eğik yazı ile başlanması gerektiğini vurgulamaktadır. Oysa bitişik eğik yazı öğretimi konusunda öğretmen, öğrenci ve veliler arasında görüş birliği bulunmamaktadır. Özellikle velilerin bu konudaki tutumları olumsuzdur. Çünkü bugüne kadar bitişik eğik yazıyı kullanmadıklarını ve bundan dolayı çocuklarına yardım edememekten şikâyetçi olduklarını dile getirmektedirler (Coşkun ve Coşkun, 2014). Bay (2010) okuma-yazma öğretimine bitişik eğik yazı ile başladığı halde zamanla dik temel harflerle okumaya geçildiğini fakat programda öğretmenlerin dik temel harflerin ne zaman ve nasıl kullanılacağı hakkında bir bilgi olmadığını ifade etmektedir. Duran (2011) yaptığı çalışmada öğretmenlerin bir kısmının ilk okuma yazma öğretimi sırasında kullanılan bitişik eğik yazı harflerinin tamamının yazım şekillerini uygun bulmamaları ve bir an önce dik temel harfle ilk okuma yazma öğretimine geçme istekleri olduğunu belirtmektedir. Yılmaz ve Cımbız (2016) bu konuyla ilgili öğretmenlerin çoğunluğunun (%83) öğrencilere bitişik eğik yazı yazmayı öğretirken sorun yaşadıklarını vurgulamaktadır. Ekin (2018) de “öğretmenlerin çoğu bitişik eğik yazının öğrencilerin anatomik yapısına uygun olmadığını savunmuşlardır” ifadesini kullanmıştır. Bulut, Kuşdemir ve Şahin’in (2016) yaptığı çalışmada öğrencilere göre ilkökulda sınıf öğretmenlerinin çoğunlukla bitişik eğik yazıyı, branş öğretmenlerinin ise dik temel yazıyı kullanmalarının dik temel yazının kolay ve anlaşılır olmasından kaynaklandığı ifade edilmektedir.

Görüldüğü üzere son yıllarda bitişik eğik yazı ve dik temel yazı hakkında birçok araştırma yapılmaktadır. Fakat 2017-2018 eğitim-öğretim yılı itibari ile dik temel harflerle ses esaslı okuma yazma eğitimi uygulamaya konulmuştur. Yani 12 yıldır okullarda zorunlu olan bitişik eğik yazı ile okuma-yazma modeli kaldırılmıştır. Buna göre ilk okuma yazma öğretiminde dik temel harflerin kullanılmasının uygun olduğu görüşü benimsenmiştir. Ayrıca öğrencilerin ilkökul üçüncü sınıftan itibaren bitişik eğik el yazısı eğitim almaları kararlaştırılmıştır. Bu çalışmada da “Dik Temel Harflerle Ses Esaslı Okuma Yazma Öğretimi” ile eğitim veren ilkökul birinci sınıf öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda bu yöntemle eğitim alan öğrencilerin okuma-yazma düzeylerinin değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. İlkokul birinci sınıf öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda dik temel yazı ile okuma yazma öğrenen öğrencilerin okuma-yazma düzeyleri nedir?

2. İlkokul birinci sınıf öğretmenlerinin dik temel harflerle ses esaslı okuma yazma öğretimine ilişkin görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırmada, ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin okuma yazma düzeyleri ve dik temel yazı tekniği hakkında sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin belirlenmesi amaçlandığı için tarama modeline göre desenlemiştir. Tarama modellerinde araştırmaya konu olan birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2013).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Aydın ili Efeler ilçesindeki ilkokullarda görev yapan ilkokul birinci sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Aydın ili Efeler ilçesinde toplam 141 ilkokul birinci sınıf öğretmeni bulunmaktadır. Öğretmenlerin 133'ünden geri dönüş sağlanabilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Sınıf öğretmenlerinin görüşlerini almak amacıyla veri toplama aracı olarak "Okuma-Yazma Değerlendirme Formu" kullanılmıştır. Okuma ve yazma boyutları olmak üzere iki bölümden oluşan formda, öğrencilerden beklenen davranışlara yönelik ifadelere yer verilmiştir. Öğretmenlerin görüşleri, "Evet", "Kısmen", "Hayır" olmak üzere 3'lü Likert şeklinde toplanmıştır. Ayrıca formda, dik temel yazı tekniğinin öğretmenler tarafından nasıl değerlendirildiğini ve öğretmenlerin bu süreçte karşılaştıkları sorunları belirlemek amacıyla iki adet açık uçlu soruya yer verilmiştir.

Verilerin Analizi

Anketler uygulanıp toplandıktan sonra, geçerli olan 133 anketteki veriler bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Verilerin istatistiksel analizinde SPSS paket programından yararlanılmıştır. Elde edilen verileri betimlemek için ise yüzde (%) ve frekans (f) teknikleri kullanılmıştır. Öğretmenlerin açık uçlu sorulara verdikleri yanıtlar ise içerik analizine tabi tutulmuştur. Elde edilen verilerden benzerlikleri ortaya konan kodlar bir araya getirilerek temalar oluşturulmuştur. Ayrıca nitel verilerin analizinde, araştırma kapsamında belirlenen temalar bakımından, katılımcılardan elde edilen veriler iki uzman tarafından birbirinden bağımsız bir şekilde incelenmiştir. Elde edilen veriler ışığında oluşturulan ortak kod ve temalar belirlenmiş gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Kodlayıcılar arası güvenilirlik hesaplaması için Miles ve Huberman'ın (1994) önerdiği formül kullanılmıştır. Kodlayıcılar arası güvenilirlik $[(\text{Görüş Birliği} / (\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı})) \times 100]$ formülü sonucuna göre kodlayıcılar arası güvenilirlik %90 olarak hesaplanmıştır. Yıldırım ve şimşek (2011) veri analizinde birden fazla araştırmacının çalıştığı durumlarda kodlama güvenilirliğine ilişkin en az %70 düzeyinde bir güvenilirlik yüzdesine ulaşmak gerektiğini vurgulamaktadırlar.

BULGULAR

Bu çalışmada, ilkokul birinci sınıf öğretmenlerinin dik temel yazı ile okuma yazma uygulamaları hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi ve öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda öğrencilerin okuma-yazma düzeylerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu bölümde verilerin analizi sonucunda ulaşılan bulgularla ve yorumlara yer verilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin okuma-yazma düzeylerine ilişkin öğretmenlerin görüşleri

Maddeler	Evet		Kısmen		Hayır	
	f	%	f	%	f	%
1. Öğrencilerin sesleri tanımada ve seslendirmede bir sorununun olmadığını gözlemledim.	103	77,4	27	20,3	3	2,3
2. Öğrencilerin seslerden hece oluşturma aşamasını başarılı bir şekilde tamamladığını gözlemledim.	108	81,2	22	16,5	3	2,3
3. Öğrencilerin oluşturdukları heceleri doğru bir biçimde okuduklarını gözlemledim.	107	80,5	23	17,3	3	2,3
4. Öğrencilerin hecelerden sözcükler oluşturma aşamasını başarılı bir şekilde tamamladığını gözlemledim.	109	82	20	15	4	3
5. Öğrencilerin oluşturdukları sözcükleri doğru bir biçimde okuduklarını gözlemledim.	106	79,7	25	18,8	2	1,5
6. Öğrencilerin anlamlı cümleler oluşturma aşamasını başarılı bir şekilde tamamladığını gözlemledim.	90	67,7	39	29,3	4	3
7. Öğrencilerin oluşturdukları cümleleri doğru bir biçimde okuduklarını gözlemledim.	102	76,7	29	21,8	2	1,5
8. Öğrencilerin kısa metinleri uygun hızda ve doğru bir şekilde okuduklarını gözlemledim.	90	67,7	39	29,3	4	3
9. Öğrencilerin cümleleri/kısa metinleri noktalama işaretlerine dikkat ederek okuduklarını gözlemledim.	46	34,6	81	60,9	6	4,5
10. Öğrencilerin cümleleri/kısa metinleri vurgu, tonlama ve telaffuzuna dikkat ederek okuduklarını gözlemledim.	42	31,6	83	62,4	8	6
11. Öğrencilerin defterlerine satır çizgisini takip ederek yazdıklarını gözlemledim.	85	63,9	48	36,1	-	-
12. Öğrencilerin yazı yazarken yazma defterlerini yazma yönüne uygun bir şekilde tuttıklarını gözlemledim.	108	81,2	25	18,8	-	-
13. Öğrencilerin yazı yazarken kalemlerini yazmaya uygun bir şekilde tuttıklarını gözlemledim.	103	77,4	30	22,6	-	-
14. Öğrencilerin harfleri doğru ve okunaklı bir şekilde yazdıklarını gözlemledim.	94	70,7	39	29,3	-	-
15. Öğrencilerin harflerin boyutlarını satır çizgilerine göre ayarladıklarını gözlemledim.	79	57,1	57	42,9	-	-
16. Öğrencilerin büyük ve küçük harfleri boyutlarına uygun olarak yazdıklarını gözlemledim.	82	61,7	50	37,6	1	0,8
17. Öğrencilerin yazı yazarken satır başında büyük harf kullanımını başarılı bir şekilde tamamladığını gözlemledim.	91	68,4	42	31,6	-	-
18. Öğrencilerin yazı yazarken cümledeki kelimeler arasında uygun boşluk bıraktıklarını gözlemledim.	86	64,7	47	36,3	-	-
19. Öğrencilerin yazı yazarken cümlelerdeki/kısa	64	48,1	68	51,1	1	0,8

metinlerdeki noktalama işaretlerini uygun şekilde kullandıklarını gözlemledim.						
20. Öğrencilerin kısa bir paragraftaki yazının tamamını düzenli bir şekilde yazdıklarını gözlemledim.	78	58,6	55	41,4	-	-
21. Öğrencilerin uygun bir yazma hızında ve okunaklı yazdıklarını gözlemledim.	78	58,6	54	40,6	1	0,8
22. Öğrencilerin kendi yazıkları yazıyı okuyabildiklerini gözlemledim.	110	82,7	23	17,3	-	-

Tabloda da görüldüğü üzere öğretmenler kendilerine sunulan davranış cümlelerine daha çok “Evet” şeklinde cevap vermişlerdir. Buna göre öğretmenlerin okuma yazma konusunda öğrencilerini genel olarak başarılı gördükleri söylenebilir.

Bununla birlikte öğretmenler okuma boyutunda “Öğrencilerin cümleleri/kısa metinleri noktalama işaretlerine dikkat ederek okuduklarını gözlemledim.” cümlesine %60,9 oranında; “Öğrencilerin cümleleri/kısa metinleri vurgu, tonlama ve telaffuzuna dikkat ederek okuduklarını gözlemledim” cümlesine de %62,4 oranında “Kısmen” yanıtı vermişlerdir. Bu durum öğrencilerin okuma yaparken noktalama işaretlerine her zaman uymadıkları ve uygun bir akıcılıkta okuma yapmakta zorlandıkları şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca tabloya bakıldığında yazma boyutunda yer alan “Öğrencilerin yazı yazarken cümlelerdeki/kısa metinlerdeki noktalama işaretlerini uygun şekilde kullandıklarını gözlemledim.” cümlesine öğretmenlerin %51,1’inin “Kısmen” yanıtı verdikleri görülmektedir. Buna göre öğrenciler tıpkı okuma da olduğu gibi yazı yazarken noktalama işaretlerine daha az önem verdikleri söylenebilir.

Ayrıca öğretmenlerin “Dik Temel Harflerle Ses Esaslı Okuma Yazma Öğretimi” ile gerçekleştirilen okuma-yazma öğretimini sürecini değerlendirmelerine ilişkin görüşleri Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Dik temel harflerle ses esaslı okuma yazma öğretimine ilişkin öğretmenlerin görüşleri

Olumlu Görüşler	f
Kolay ve başarılı	60
Öğrencilerin yazıları okunaklı, güzel ve düzgün	48
Öğrenciler daha kolay ve hızlı okuyorlar ve yazıyorlar	48
Daha erken okumaya başlıyorlar	30
Hatasız okuyorlar	12
Zorlanmadan yazıyorlar	11
Günlük hayattaki yazı stilleri ile uyumlu	9
El kaslarına uygun	8
Ses gruplarının değişmesi daha fazla sözcük ve cümle oluşmasını sağlıyor	2
Olumsuz Görüşler	f
Okuma hızı yavaş	21

Okuduğunu anlamada problem yaşıyorlar	9
Okuma akıcı değil	8
Yazılar okunaklı/güzel değil	8
h-g-l-y-r sesleri zor algılanıyor	3
a sesini kitaplardaki yazımının farklı olması	2

Tablo incelendiğinde öğretmenlerin “Dik Temel Harflerle Ses Esaslı Okuma Yazma Öğretimi” ile ilgili görüşlerinin daha çok olumlu olduğu görülmektedir. Öğretmenler bu sürecin daha kolay olduğunu ve öğrencilerin de daha başarılı olduğunu belirtmişlerdir. Öte yandan ses gruplarının değişmiş olması hakkında öğretmenlerin hem olumlu hem de olumsuz görüşleri olmuştur.

Ayrıca öğretmenlerin bu süreçte karşılaştıkları sorunlara ilişkin bulgular aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 3. Dik temel harflerle ses esaslı okuma yazma öğretiminde öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar

Sorunlar	f
Yazma yönünü bilememe	15
k sesinin yeri	14
b-d ve l-r seslerinin yakın olması	14
Ses gruplarının sıralaması	13
Yanlış kalem tutuşu	6
Okul öncesi eğitim almama	6
El kaslarının gelişmemiş olması	5
Anne-babanın yardımcı olmaması	2
Anne-babanın yanlış yönlendirmesi	1

Tabloda da görüldüğü üzere öğretmenlerin bu süreçte en çok karşılaştıkları sorunların başında yazma yönü ilgili olduğu görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin bu süreçte yazma boyutunda zorlandıkları söylenebilir. Ayrıca öğretmenler seslerin yerleri ile ilgili de sorun yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Ses gruplarının değişmesi hakkında olumlu görüş bildiren öğretmenlerin sayısının da az olması bu durumun öğretmenler tarafından önemli bir sorun olarak görüldüğü söylenebilir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışmada “Dik Temel Harflerle Ses Esaslı Okuma Yazma Öğretimi” ile eğitim veren ilkökul birinci sınıf öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda bu yöntemle eğitim alan öğrencilerin okuma-yazma düzeylerinin değerlendirilmesine ve bu sürece ilişkin öğretmen görüşlerinin belirlenmesine çalışılmıştır.

Araştırma sonucunda sınıf öğretmenlerinin, öğrencilerin okuma-yazma performanslarını genel anlamda başarılı buldukları ortaya çıkmıştır. Öğretmenler öğrencilerin noktalama işaretlerine ve vurgu ve tonlamaya dikkat ederek, uygun hızda okuma ve noktalama işaretlerine uygun yazı yazma davranışlarını kısmen başardıklarını belirtmişlerdir. Benzer şekilde Bayat (2015) yapmış olduğu çalışmada bu yaştaki öğrencilerin bu becerilere ilişkin başarılarının orta düzeyde olduğunu bulgulamıştır. Rasinski (2004) de bir okuyucunun her sözcüğe eşit vurgu yaparak, noktalama işaretlerinin çoğunu göz ardı ederek okuma yapmasının metni tam olarak anlayabilmesine engel tekil ettiğini belirtmektedir. Bu açıdan bakıldığında öğrencilerin bu becerilere sahip olması önemlidir. Ayrıca okumayı henüz kazanmış öğrencilere yönelik öğretmenlerinin hatasız ve akıcı bir sesli okuma gerçekleştirmesi, öğrencilerin akıcı okumanın nasıl seslendirildiğini görmelerine yardımcı olacağı belirtilmektedir (Ulusoy, Ertem ve Dedeoğlu, 2011).

Araştırma elde edilen sonuçlardan bir diğeri öğretmenlerin okuma yazma öğretiminde dik temel harflerin kullanılmasının daha kolay bulduklarını ifade etmiş olmalarıdır. Ayrıca öğretmenler, öğrencilerin dik temel harflerle daha güzel ve okunaklı yazdığını savunmaktadırlar. Benzer olarak Kırmızı ve Kasap (2013) bir çalışmalarında sınıf öğretmenlerinin hem okuma yazmaya hazırlık aşamasında hem de yazının öğretilmesi aşamasında dik temel harflerle öğretimi daha kolay buldukları ve öğretmenlerin öğrencilerin dik temel harflerle daha güzel ve okunaklı yazdığını savundukları sonucuna ulaşmışlardır. Yine Karagöz (2018) bitişik eğik yazıdan dik temel yazıya geçiş sürecinde sınıf öğretmenlerinin dik temel yazı öğretimine ilişkin görüşlerini aldığı çalışmada öğretmenlerin dik temel yazıyla okuma yazma öğretimine başlanılmasını uygun bulduğu sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca öğretmenler dik temel harflerin yazımının kolay olması, günlük hayatta karşılığının olması gibi nedenlerle bu sürecin uygulamasının daha kolay olduğunu belirtmişlerdir. Nitekim bu çalışmada da benzer olarak öğretmenler dik temel yazının günlük hayattaki yazı stilleri ile uyumlu ve öğrencilerin el kaslarına uygun olduğunu ifade etmişlerdir.

Ayrıca bu araştırmada öğretmenlerin dik temel harflerle ses esaslı okuma yazma öğretiminde en çok karşılaştıkları problemin de ses gruplarının sıralaması olduğu sonucuna varılmıştır. Özellikle k sesinin ilk grupta yer almasının, öğrenciler açısından seslendirme ve sözcük oluşturma aşamalarında sorun olduğu belirtilmiştir. Ayrıca b ve d seslerinin öğretim sırasının yakın olması da öğretmenler tarafından bir sorun olarak not edilmiştir. Benzer şekilde Güneş (2017) dik temel yazıda simetrik olan harflerin (b, d, p ve q gibi) yazma sırasında birbirine karıştırılabileceğini belirtmektedir.

Genel olarak bu araştırmada, 2017-2018 eğitim öğretim yılı itibari ile Aydın ili Efeler ilçesinde bulunan ve dik temel harflerle ses esaslı okuma yazma öğretimi ile eğitim veren ilkokul birinci sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre bu yöntemle eğitim alan öğrencilerin okuma-yazma düzeylerinin başarılı olduğu ve bu sürece ilişkin öğretmenlerin olumlu bir yaklaşım içinde oldukları sonucuna varılmıştır. Öğretmenlerin bu süreçteki en büyük sorunu ses gruplarının sıralaması ve öğrencilerin

okuma yazmaya hazırbulunuşluk düzeyleri olmuştur. Buna göre öğretmenlerin bu süreçte yaşadıkları sorunların dik temel harflerden kaynaklanmadığı sonucuna ulaşılabilir.

Araştırma sonuçlarından yola çıkarak yola çıkarak aşağıda belirtilen önerilerde bulunulmuştur:

1. Okuma yazma öğretiminde bitişik eğik yazı uygulaması zorunluluğunun kaldırılması ile ilgili farklı sınıf düzeylerini okutan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin alınacağı çalışmalar yapılabilir.

2. Dik temel yazma biçimine ilişkin birinci sınıf öğretmenlerine yönelik bilgilendirici etkinlikler hazırlanabilir.

3. Ses gruplarının sıralaması tekrar gözen geçirilebilir. Buna yönelik akademisyenlerin ve sınıf öğretmenlerinin görüşlerine başvurarak akademik nitelikte çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

Akman, E., & Aşkın, İ. (2012). Ses temelli cümle yöntemine eleştirel bir bakış. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(1), 1-18.

Akyol, H. (2005). *Türkçe ilk okuma yazma öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.

Arıcı, A. F. (2008). Üniversite öğrencilerinin yazılı anlatım hataları. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 209-220.

Aytaş, Y. (2005). Okuma eğitimi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(4), 461-470.

Bay, Y. (2010). Ses temelli cümle yöntemiyle ilk okuma-yazma öğretiminin değerlendirilmesi. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 3(1), 164-181.

Bayat, S. (2015). İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin sesli okuma becerilerinin okula başlama yaşına göre değerlendirilmesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 2, 243-255.

Bulut, P., Kuşdemir, Y., & Şahin, D. (2016). İlkokul ve ortaokulda yazı tercihi: Öğrenci ve öğretmenler hangi yazı türünü kullanıyor? *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(34), 98-115.

Coşkun, E., & Coşkun, H. (2014). İlkokul ve ortaokullardaki bitişik eğik yazı uygulamalarına ilişkin öğretmen, öğrenci ve veli görüşleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(26), 209-223.

Duran, E., & Akyol, H. (2010). Bitişik eğik yazı öğretimi çalışmalarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8 (4), 817-838.

Duran, E. (2011). Bitişik eğik yazı harflerinin yazım şekillerine ilişkin öğretmen görüşleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(2), 55-69.

Durukan, E., & Alver, M. (2008). Ses temelli cümle yönteminin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(5), 274-284.

Ekin, K. H. (2018). *Öğretmenlerin bitişik eğik yazı kullanımına dönük düşünceleri: Esenyurt ilçesi örneği*. Tezsiz Yüksek Lisans Projesi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.

- Elkatmış, M. (2013). Sınıf öğretmeni adaylarını ses temelli cümle yönteminin yetişkinlere uygulanmasına ilişkin görüşlerinin analizi. *Milli Eğitim Dergisi*, 43 (197), 114-128.
- Göçer, A. (2010). Türkçe öğretiminde yazma eğitimi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(12), 178-195.
- Güneş, F. (2006). Niçin bitişik el yazı? *MEB Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 71, 17-19.
- Güneş, F. (2013). Okuma yazma öğrenme yaşı. *Journal of Theory and Practice in Education*, 9 (4), 280-298.
- Güneş, F. (2014). Okuma-Yazma öğretiminde cümlenin önemi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 13, 39-48.
- Güneş, F. (2017). Bitişik eğik ve dik temel yazı savaşları. *Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 2(3), 1-20.
- Güney, N. (2016). Öğretmenlerin yazma eğitimine yönelik düşünceleri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 5 (2), 970-985.
- Kanmaz, A. (2007). *Ses temelli cümle yöntemini uygulayan yazıyla birinci sınıf öğretmenlerinin yöntem hakkındaki görüşleri ve öğrencilerin okuma yazma becerilerini değerlendirmeleri: Denizli ili örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Karabay, A. (2012). *Eleştirel okuma-yazma eğitiminin Türkçe öğretmeni adaylarının akademik başarılarına ve eleştirel okuma-yazma düzeylerine etkisi*. Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Karagöz, B. (2018). Bitişik eğik yazıdan dik temel yazıya geçiş sürecinde sınıf öğretmenlerinin dik temel yazı öğretimine ilişkin görüşleri. *EKEV Akademi Dergisi*, 22(73), 395-413.
- Karasar, N. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemi* (25. baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2018). *Türkçe dersi öğretim programı*. Ankara: MEB.
- Kırmızı, F., & Kasap, D. (2013). İlkokuma yazma öğretimi sürecinde bitişik eğik yazı ve dik temel harflerle yapılan eğitimin öğretmen görüşlerine göre karşılaştırılması. *Turkish Studies*, 8(8), 1167-1186.
- Rasinski, T. (2004). *Creating fluent readres*. *Educational Leadership*, 61(6), 46-51.
- Tanju, E. H. (2010). Çocuklarda kitap okuma alışkanlığına genel bir bakış. *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*, 6 (22), 30-39.
- Tuğran, M., & Akpınar, B. (2008). İlköğretim Türkçe dersi ilkokuma-yazma öğretiminde kullanılan ses temelli cümle ve bitişik-eğik yazı yöntemlerinin değerlendirilmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18 (1), 121-138.
- Tural, Ö. (2013). *İlk okuma-yazma öğrenmede okula başlama yaşının okuma-yazma başarısına etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır.
- Ulusoy, M., Ertem, İ. S., & Dedeoğlu, H. (2011). Öğretmen adaylarının 1-5. sınıf öğrencilerine yönelik hazırladıkları sesli okuma kayıtlarının prozodi yeterlikleri açısından değerlendirilmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(3), 759-774.
- Ungan, S. (2007). Yazma becerisinin geliştirilmesi ve önemi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(23), 461-472.

- Yaşar, Ő., & Güvey Aktay, E. (2015). Okuma becerisi açısından cümle yöntemi ve ses temelli cümle yöntemi. *Turkish Studies*, 10 (7), 1-18.
- Yıldırım, A., & Őimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8. bs.). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, M. (2012). İlköğretim I. kademe öğrencilerinin kompozisyon yazma becerilerini geliştirmede planlı yazma modelinin önemi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(19), 321-330.
- Yılmaz, F., & Cımbız, A. F. (2016). Sınıf öğretmenlerinin bitişik eğik yazı hakkındaki görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 567-592.